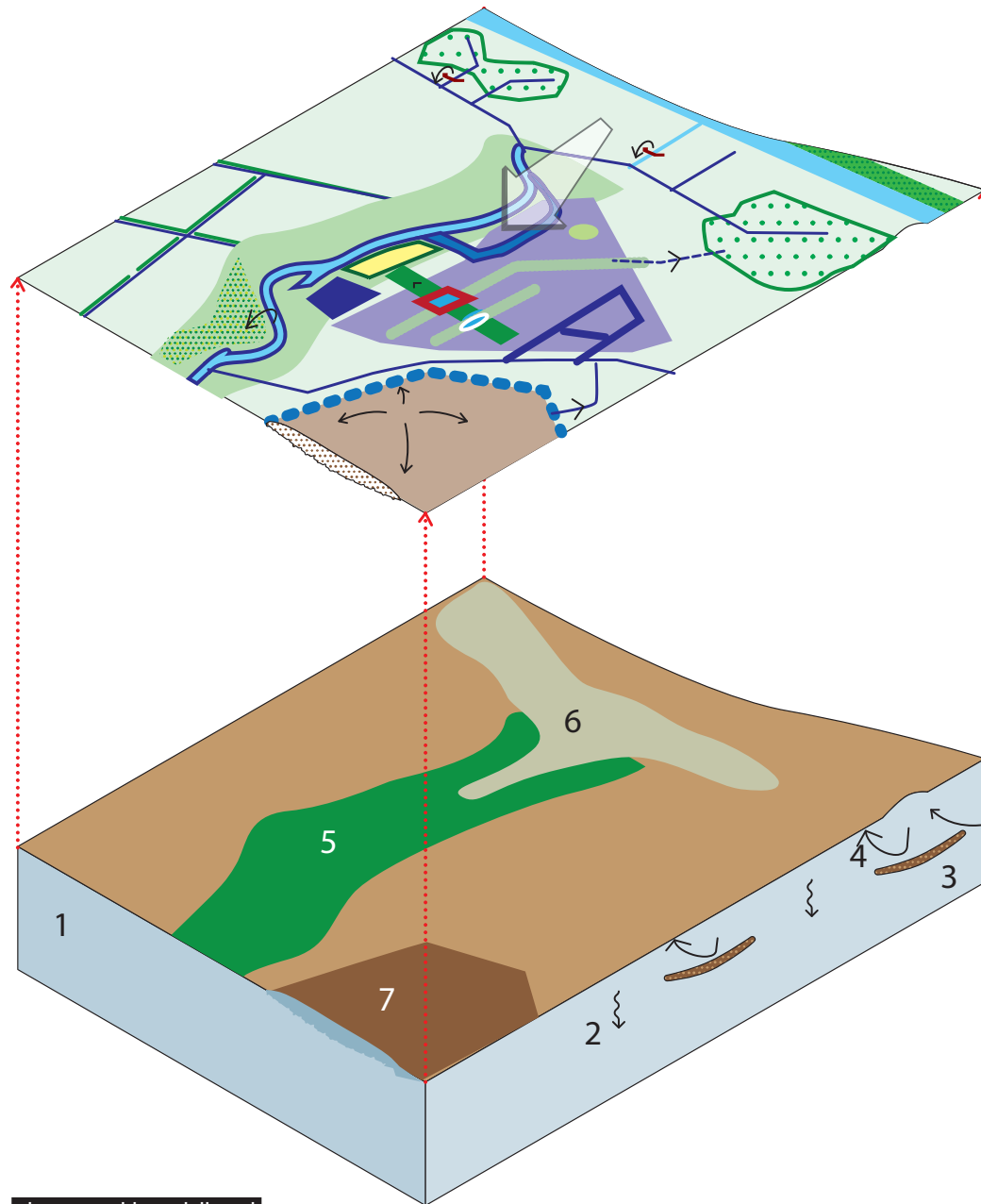


4. Ontwerpen met gidsmodellen

Gidsmodellen zijn ruimtelijke schema's, die helpen om de veelheid van gegevens en analyses van water, groen, bodem en klimaat te vertalen naar de ruimtelijke hoofdstructuur van een plangebied. Het ministerie van I&M maakt een nieuwe versie, die gebaseerd is op landschapstypen. Als voorbeeld het testgidsmodel voor dekzand en beekdalen. Deze testgidsmodellen reiken tot aan het gebiedssturende ambitieniveau, waaraan klimaat- en scheidingsmodellen kunnen worden toegevoegd. Klimaat- en scheidingsmodellen zijn 'in de maak'.



zie: www.gidsmodellen.nl

I bodem en grondwater

- | | |
|-----------------------|-----------------|
| 1 dekzand | 5 beekdal, klei |
| 2 infiltratie | 6 veen |
| 3 keileemlaag | 7 es |
| 4 kwelwater stagneert | |

II blauwgroene structuur in regio

- vasthouden van water in bovenlopen door veenkussens en moerasgebieden
- vertragen van afvoer door hermeandering, verruimen oevers
- piekberging op verlaagde weiden
- watervasthouden in greppels, deze combineren met houtwallen/ hagen en recreatieve routes
- opvang van water dat van es afstroomt
- water stroomt naar beekje

III blauwgroene structuur in bebouwd gebied

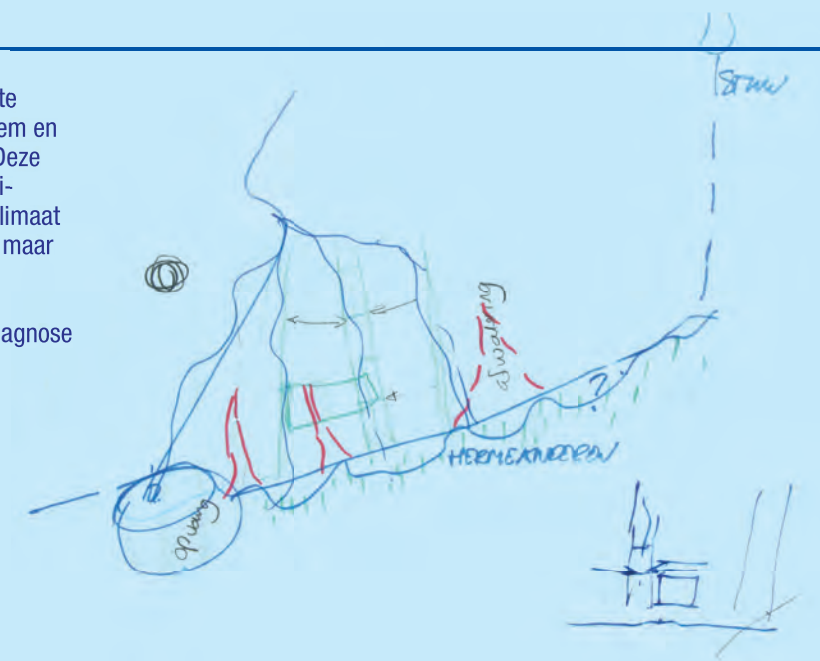
- infiltratie in groenblauw netwerk
- dorpsweide voor piekberging (en ijsbaan)
- waterlopen/ grachten bij stagnerend grondwater
- oude arm of nieuwe meander door wijk
- stroming koele wind
- waterplein
- plekken met groen, schaduw en water
- bouwen in beekdal: waterwonen

blauwgroene structuren klimaat- en scheidingsmodellen

Het venijn zit 'm in de start!

In het begin van een ruimtelijk planproces worden de belangrijkste structuren vastgelegd. Op dat moment kunnen water, groen, bodem en klimaat goed worden geïntegreerd in de ruimtelijke hoofdopzet. Deze folder draagt een denkmanier aan, om dit te realiseren via een klimaat- en scheidingsmodellen blauwgroene structuur. Water, groen, bodem en klimaat worden dan niet als losse facetten in een planproces ingebracht, maar als sturende pijler.

Vier stappen worden toegelicht: urgentie, ambitie en inspiratie, diagnose en ontwerpen met gidsmodellen.



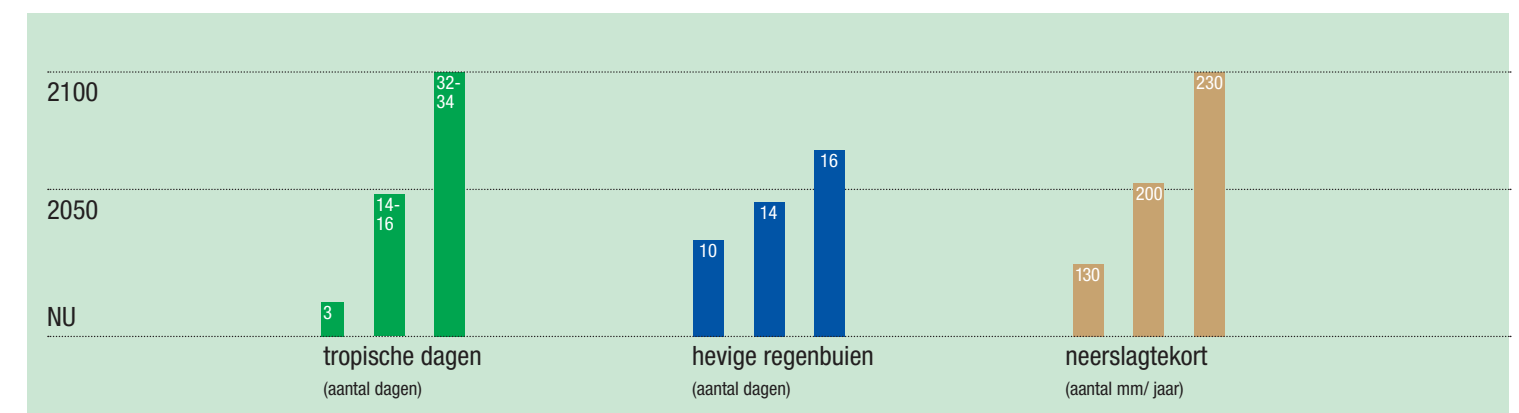
1. Urgentie

De urgentie voor blauwgroene structuren wordt mede bepaald door economie en demografie. Maar zeker ook door bedreigingen en kansen van de veranderingen in het klimaat. De klimaateffectatlas is een hulpmiddel om de gevolgen van de KNMI scenario's duidelijk te maken.

In klimaatateliers in opdracht van de provincie Gelderland worden de effecten uitgewerkt voor specifieke gemeenten of locaties. Hieronder een indicatie voor een plangebied in de gemeente Barneveld. De cijfers zijn mede afhankelijk van het gekozen scenario W of W+. De informatie heeft mede geleid tot het besluit van de gemeente Barneveld om het bestaande ruimtelijke concept 'om te gooien'.



zie: <http://klimaateffectatlas.wur.nl>



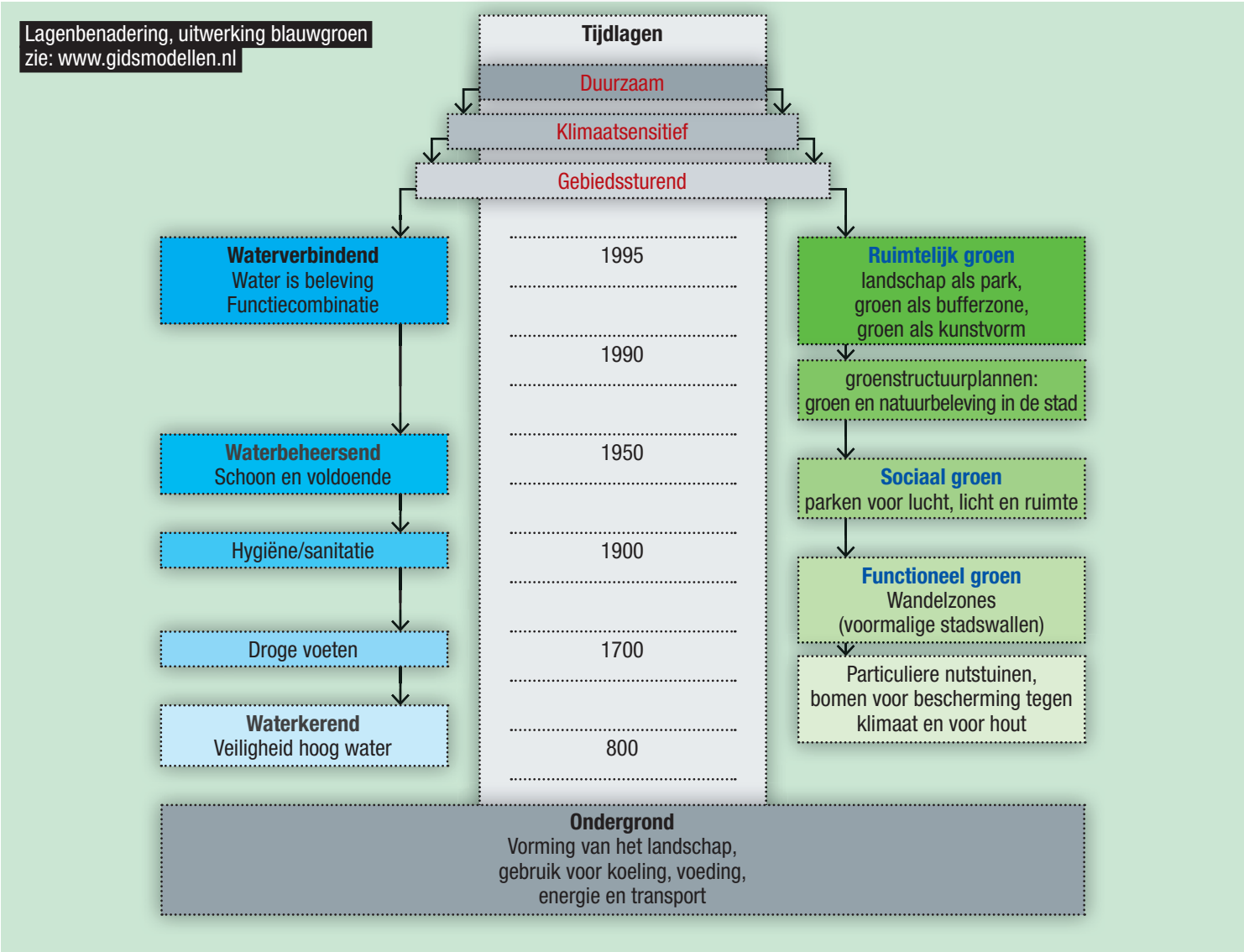
Deze folder is gemaakt in opdracht van het waterschap Rivierenland door GrondRR landschapsarchitect bnt en WUR/ Alterra, ism Actieprogramma Water en Ruimte (november 2011).



Info
Waterschap Rivierenland: Johan van Rooij (J.van.Rooij@wsr1.nl)
Actieprogramma Water en Ruimte: Geert-Jan Verkade (geert-jan.verkade@curnet.nl)
WUR/ Alterra: Hasse Goosen (hasse.goosen@wur.nl)
GrondRR landschapsarchitect bnt: Vincent Grond (vincent@grondrr.nl)

2. Ambitie en inspiratie

Beter inzicht in en besef over de urgentie helpt om lange termijn doelen te hanteren en de ambities voor een ontwikkeling op die doelen af te stemmen. De keuze voor een ambitieniveau heeft vaak een bestuurlijk karakter. Deze blauwgroene uitwerking van de lagenbenadering geeft richting aan de ambitiekeuze, die liefst op gemeentelijk niveau genomen moet worden.



Het schema toont onderaan de ondergrond, startpunt van elk ruimtelijk planproces. Links zijn de bouwstenen van het waterbeleid weergegeven, historisch geordend met behulp van tijdlagen (middenbalk). Rechts staan de bouwstenen van stedelijk groenbeleid (er is ook een variant met landschapsbeleid).

Water en groen worden vaak op elkaar afgestemd, zodat ze geen hinder van elkaar hebben. Gezien de complexiteit van toekomst en maatschappij is die werkwijze niet langer toereikend. Bovenaan staan daarom drie niveaus van integratie: gebiedsbestuur (blauw en groen in één structuur, die alle onderliggende doelen bedient), klimaatgevoelig (robuust met betrekking tot klimaatbedreigingen en benutting van economische klimaatkansen) en duurzaam (sluiten van kringlopen).

De hoogte van het ambitieniveau wordt bevorderd door inspiratie op 'goede' oplossingen. Website AquaRO geeft inspiratie aan de hand van haar fotobeeldbank, met 1000 gratis te gebruiken voorbeeldfoto's.



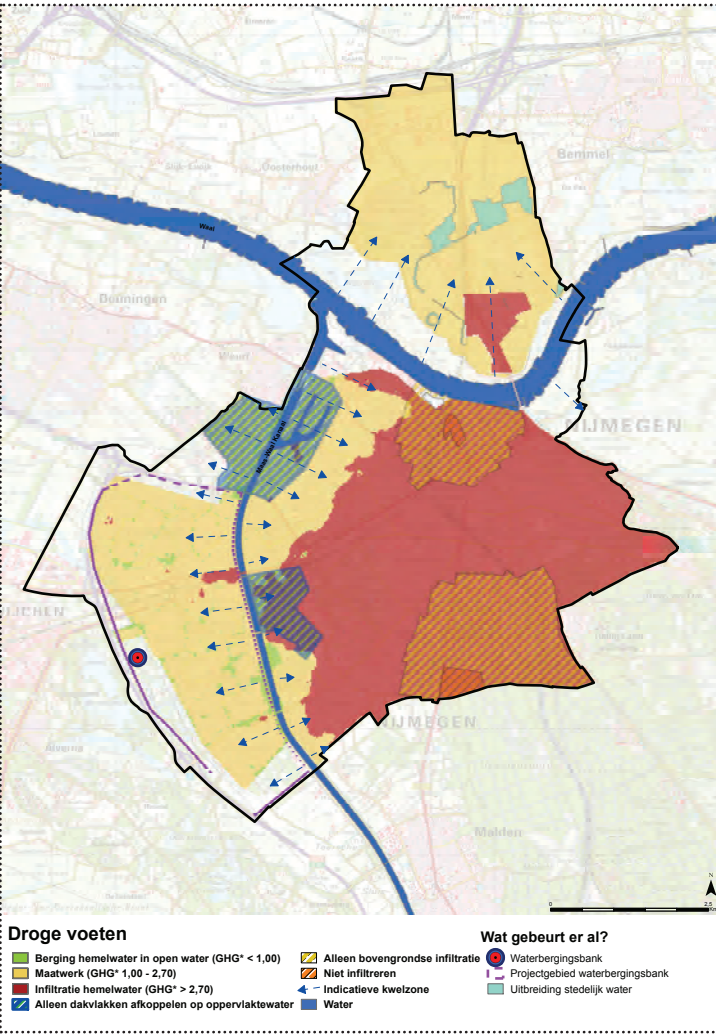
zie: www.aquaro.nl

3. Diagnose

Het gebiedssturende niveau integreert water, groen, bodem en klimaat samen in een ruimtelijke structuur: een pijler voor de ruimtelijke kwaliteit van een gebied. Dat gaat alleen goed als er een gemeenschappelijk idee is wat die ruimtelijke kwaliteit inhoudt. Vaak worden de historische landschappen van het begin van de 20e eeuw als enige leidraad genomen. Dat is merkwaardig: de kans is groot dat de ruimtelijke opbouw van die tijd (gebaseerd op de toenmalige functies) onvoldoende is toegesneden op nieuwe functies. Bovendien zijn er meer perioden uit het verleden die inspiratie kunnen bieden.

Een analyse van tijdlagen objectiveert en verbreedt de discussie over ruimtelijke kwaliteit. Hiernaast de tijdlagen uit het rapport Verborgene Kracht, Verborgene Pracht van de gemeente Renkum.

Het schema geeft ook richting aan de diagnose van technische aspecten. Voor de ondergrond en voor elk blauw en groen vlak wordt een aparte kaart gemaakt. Op die kaarten staat de situatie, en kunnen ook gerealiseerde projecten worden opgenomen. Hieronder is de kaart 'droge voeten' uit het Ruimtelijk Kader Water Nijmegen te zien.



Info via t.verhoeven@nijmegen.nl

Info via m.wille@renkum.nl

